ВСС 2995 16-10-2026

Отговори от Марина Ангелова Ненкова – кандидат за изборен член на Висшия съдебен съвет от квотата на прокурорите, **на въпросите, поставени от Български институт за правни инициативи,**

Първи въпрос: Каква е Вашата оценка за ефективността на настоящия ВСС за осигуряване и отстояване на независимостта на съдебната власт и отделните магистрати (напр. случаите „Цариградска“, „Йосифов“, „Занев“, „Илиев“, кръговете „Еврото“ и „Нотариуса“)? Какво бихте променили?

ОТГОВОР: Оценката ми за ефективността на настоящия ВСС по отношение на защитата на магистратите е критична. Реакциите на кадровия орган в редица от посочените случаи бяха закъснели и колебливи, без изразена категорична подкрепа за застрашените колеги. Ролята на Висшия съдебен съвет е да защити независимостта на всеки отделен магистрат. Когато съдия или прокурор е подложен на публични атаки, натиск, заплахи за физическото му оцеляване или кариерно дискредитиране, ВСС не може да не заема позиция. Колебливите и не навременни действия и липсата на институционална защита създават усещане за несигурност у редовите магистрати и сриват и без това дефицитното обществено доверие. ВСС трябва да излиза с категорични, мотивирани и публични позиции в подкрепа на атакуваните магистрати.

Ако колегите ми гласуват доверие за член на ВСС, ще настоявам за коренна промяна в подхода при подобни кризи чрез няколко конкретни мерки: При сигнал за отправени публични атаки, натиск и заплахи към магистрат, ВСС трябва незабавно да се задейства служебно. Защитата на сигурността, професионалната независимост и спокойствието на съдията или прокурора трябва да се осигуряват в реално време. ВСС трябва да изисква регулярна в рамките на закона информация за хода на проверките при заплахи срещу магистрати. Когато е необходимо, Съветът следва да инициира съвместни действия с Министерството на правосъдието и МВР за гарантиране на физическата безопасност на колегите ни. Трябва да има ясен, разписан механизъм без да се изчаква приключване на формални проверки.

Разкритията около криминалните мрежи за влияние в съдебната власт показаха, че декларативните позиции не са достатъчни. Когато има съмнения за магистрати, обвързани с подобни кръгове, ВСС трябва да действа като гарант за очистването на системата, провеждайки открити и

задълбочени дисциплинарни производства. Комисията по професионална етика и Инспекторатът към ВСС трябва да провеждат обективни проверки за мрежи от зависимости вътре в самата система. Очистването на съдебната власт от влияния е единственият начин да защитим честните и достойни колеги, които са огромното мнозинство.

Втори въпрос: Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани изборни членове на ВСС от професионалната квота?

ОТГОВОР: Въпросът за въвеждането на механизъм за отзоваване на членове на ВСС е пряко свързан с отчетността на кадровия орган пред хората, които са го избрали.

Категорично подкрепям възможността за отзоваване на изборни членове на ВСС от професионалната квота. Членовете на Съвета не трябва да остават изолирани от колегите, които са ги избрали, нито да приемат мандата си като независим от последващите им действия. Когато един член на ВСС се окаже неработещ, не изпълнява системно задълженията си или грубо се отклони от обещанията и ясната заявка, които е дал пред колегите в своята Концепция, системата трябва да има бърз и ефективен механизъм за реакция. Затова смятам за напълно удачно и справедливо да се въведе законова възможност за отзоваване на изборните членове от съответното Общо събрание на прокурорите. Следва да има ясно регламентиран механизъм. Това ще бъде гаранция срещу институционално самозабравяне и ще обвърже мандата във ВСС с реална и постоянна отговорност за изпълнение на поетите ангажименти пред колегите.

Трети въпрос: На какъв профил и на какви конкретни професионални и морални качества ще държите, когато се наложи да избирате главен прокурор на Република България във Вашия мандат?

ОТГОВОР: Изборът на главен прокурор без съмнение ще бъде едно от отговорните и важни решения в рамките на бъдещия мандат на ВСС. За мен водещ критерий ще бъде следващият главен прокурор да бъде утвърден професионалист, който да познава тежестта и спецификата на ежедневната магистратска работа.

Бъдещият Главен прокурор трябва да притежава висок личен морал и да е доказал, че може да устоява на политически, икономически или медиен натиск. Профилът изисква личност с висока институционална култура,

която с поведението си вдъхва доверие както сред колегите, така и в обществото. Кандидатът трябва да премине през максимално прозрачна процедура, която да изключи всякакви съмнения за предварителни договорености или принадлежност към неформални кръгове на влияние.

Водещо качество за мен ще бъде готовността на бъдещия ръководител категорично да отстоява независимостта на прокуратурата и да защитава редовите прокурори от всеки опит за външен или вътрешен натиск по конкретни дела.

Четвърти въпрос: Какво е Вашето мнение по въпроса за възнагражденията и смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата?

ОТГОВОР: Моето мнение е, че възнагражденията на магистратите и съдебните служители са основна гаранция за тяхната независимост и устойчивост срещу корупционен натиск. Поради това законов механизъм, който обвързва базовите възнаграждения със средната заплата в бюджетната сфера, трябва да бъде строго отстояван от ВСС. Да, подкрепям законовото закрепване на ясни и предвидими критерии за определяне на възнагражденията.

По отношение на разликите във възнагражденията между различните инстанции (Районно, Окръжно, Апелативно и Върховно ниво), смятам, че сегашната ножица е твърде разтворена и не отразява реалния баланс в натовареността и отговорността на магистратите. Като прокурор, работил в Софийска районна прокуратура и Софийска градска прокуратура, познавам в детайли огромния обем от ежедневната работа на ниските и средните нива. Разликата в заплащането между инстанциите трябва да отразява натрупания стаж и по-високата правна сложност на актовете. Смятам, че настоящата разлика във възнагражденията между отделните нива е неоправдано голяма и не отразява реалния баланс натовареност.

Ако бъда избрана за член на ВСС, ще настоявам за преразглеждане на коефициентите и таблиците за заплати, така че растежът на базовото възнаграждение в първоинстанционните прокуратури да компенсира реалната им свръхнатовареност. Получаването на ранг на по-горна прокуратура и съответното финансово израстване трябва да става бързо и

автоматично при покриване на законовите критерии, без да зависи от тромави процедури.

Пети въпрос: При разработването на вашата концепция използвала ли сте изкуствен интелект?

ОТГОВОР: Концепцията ми за дейността на ВСС е авторски труд и отразява моите лични професионални позиции, знания, опит и идеи за промяна. Вярвам, че отговорността на кандидата за член на Висшия съдебен съвет изисква лична ангажираност. Всички анализи и предложения в Концепцията ми отразяват личните ми виждания за прозрачно и ефективно кадрово управление.

Въпроси по концепцията:

Въпрос: Публикуваната Ваша биография показва изразен антикорупционен профил. Кои са най-значимите корупционни дела, по които сте работили? Как според Вас трябва да се реши проблемът с разследването на магистрати от малко на брой прокурори в СГП, подчинени на главния прокурор, без конституционна промяна?

ОТГОВОР: Като кандидат за член на Висшия съдебен съвет вярвам, че водещи за избора трябва да бъдат личните, професионалните и моралните качества на кандидата, както и идеите му за управление на системата, а не превръщането на кампанията в трибуна за публично изтъкване на конкретни дела. Всички кандидати в тази процедура сме колеги – прокурори, които ежедневно изпълняват своите законови задължения. Фактът, че поради спецификата на досегашната ми позиция в Софийска градска прокуратура съм работила по казуси с висок обществен и корупционен интерес, не ми дава право да ги използвам за кариерна реклама. Освен това, като професионалист, строго съобразявам дейността си със законовите ограничения, следствената тайна и уважението към съдебната фаза на процеса.

По отношение на повдигнатия в доклада на ЕК въпрос за разследването на престъпления, извършени от магистрати, моето становище е, че това може да намери решение чрез изискване за разпределяне на тези дела на принципа на пълния случаен подбор между по-широк кръг прокурори с нужния ранг в СГП, а не само в рамките на тясно специализиран отдел. Въвеждане на задължение административният ръководител на СГП да

предоставя регулярни отчети пред Прокурорската колегия единствено по отношение на организацията и срочността на тези производства, като се изключи всякаква възможност за насоки по същество.

Въпрос: На стр. 2 от концепцията Ви се сочи, че назначаването на прокурори от по-долно ниво за заместници на административните ръководители в по-горните прокуратури „следва да бъде по изключение". На 20 август, три дни преди крайния срок за номинации ВСС гласува Вашата оставка като заместник-градски прокурор и Вие сте назначена като прокурор в СГП. Преди това обаче сте били прокурор в Софийската районна прокуратура. В контекста на посоченото от Вас в концепцията разглеждате ли това решение като обективна кадрова промяна и попада ли то в дефинираното от Вас „изключение"?

ОТГОВОР: Решението ми да подам оставка като заместник-градски прокурор на София беше изцяло мой личен, принципен и професионален избор.

По отношение на кариерния ми път и цитираното в Концепцията ми „изключение": Твърдението, че съм назначена за заместник-градски прокурор директно от Софийска районна прокуратура, не отговаря на фактите в моята биография. Преди да бъда предложена и назначена за заместник от предишния административен ръководител, аз вече бях работила близо 4 години непрекъснато в СГП.

Назначаването ми за заместник беше резултат от оценка на реалната ми работа в Софийска градска прокуратура, организационните ми умения и доказаната ми способност да отстоявам позиции и да удържам на натиск. Моят случай не е кариерно „прескачане" на инстанции по субективни причини, а обективно признание за професионализъм. С подаването на оставката си аз доброволно напуснах ръководния пост и останах да работя като редови прокурор в СГП – нивото, на което давам своя принос години наред.

Въпрос: На стр. 3 от концепцията Ви казвате, че законът поставя ограничение в продължителността на командироването. Вие самата сте била командирована 4 години в СГП. Как това кореспондира с принципното становище, изложено в концепцията Ви? Смятате ли, че сте се възползвала от такова предимство?

ОТГОВОР: Моят личен опит като командирован прокурор в продължение на 4 години в СГП е именно причината и практическият ми мотив да засегна толкова сериозно темата за командироването в моята Концепция. Това е част от моя професионален път, която нито отричам, нито заобикалям – тя ми даде ясна представа за системните дефицити в кадровото управление на ВСС.

Дългогодишното ми командироване беше продиктувано от обективните реалности в системата – липса на редовни и своевременни конкурси за повишаване от страна на ВСС, съчетана с натовареност и недостиг на кадри в СГП. В такива ситуации командироването остава единственият работен вариант, за да не блокира работата в съответните прокуратури.

За тези 4 години аз не съм се възползвала от „комфорт“ или „предимство“, а работих при изключително висока натовареност по дела с висока правна сложност и медиен интерес. Този труд и натрупан опит станаха причина да бъда забелязана и впоследствие предложена за заместник-градски прокурор. Смятам за несправедливо да се вменява вина на магистратите за това, че работят там, където системата има нужда от тях, само защото кадровият орган години наред не успяваше да проведе регулярни конкурси. Точно затова в Концепцията си настоявам за институционално решение на този проблем – чрез бързи конкурси, за да не се превръща командироването в постоянно състояние на несигурност за колегите.

Въпрос: На стр. 8-9 от концепцията Ви разграничавате обществената критика, която е „неизбежна част“ от работата, от „личните заплахи“, организираната дезинформация и кампаниите за натиск“, и предлагате предварително известен ред – изслушване на засегнатия магистрат и на административния ръководител, оценка на риска, при нужда публична позиция, но без Колегията да дава оценка за правилността на акта. Кой ще извършва оценката на риска и по какви критерии се установява, че става дума за „организирана кампания", а не за поредица независими публикации по един и същ казус? Какво се случва, ако след публичната позиция се окаже, че публикациите са били верни – предвиждате ли механизъм за оттегляне? Какво бихте предвидили, ако именно административният ръководител е източник на натиска?

ОТГОВОР: този въпрос е пряко обвързан с първия общ въпрос относно ефективността на ВСС при безпрецедентни случаи на натиск.

Обществената критика е естествен и необходим елемент в едно демократично общество. Когато обаче тя премине границата и се превърне в организирани публични атаки, медиен натиск и директни заплахи срещу личната и професионална неприкосновеност на магистрата, ситуацията става критична за независимостта на съдебната власт. В тези случаи Прокурорската колегия трябва да действа чрез предвидим и строго разписан механизъм, а не инцидентно.

Оценката на риска трябва да се извършва от специално създадена постоянна комисия към Прокурорската колегия на ВСС, в сътрудничество с експерти по сигурност и комуникации. Критериите, по които се установява, че става дума за „организирана кампания", а не за независими публикации, включват: едновременност и еднотипност на посланията в различни медийни канали, използване на език на омразата и внушения извън професионалния контекст, наличие на данни за координирано разпространение, отправяне на директни или индиректни внушения за саморазправа и натиск върху вземането на конкретно решение по дело. ВСС не е и не може да бъде горна и съдебна инстанция. За правилността на всеки прокурорски акт има строго разписан инстанционен и съдебен контрол. Публичната позиция на ВСС в защита на магистрата не оневинява неговия акт и не му дава имунитет срещу проверка. Тя защитава неговото право да вземе решение по съвест и закон. Ако впоследствие се установи, че изнесените в публикациите данни за закононарушения от страна на магистрата са верни, ВСС не „оттегля" позицията си, а незабавно задейства законовия механизъм за дисциплинарна отговорност или сезира компетентните органи за извършено престъпление. Защитата на независимостта не означава толериране на безнаказаност.

Ако има данни или сигнал от прокурор, че именно неговият административен ръководител упражнява нерегламентиран натиск, процедурата по изслушване трябва да се проведе директно пред Прокурорската колегия на ВСС, при гарантиране на пълна конфиденциалност за сигналоподателя. ВСС е длъжен незабавно да разпореди проверка и при констатиране на превишаване на правомощията или натиск, да стартира процедура по предсрочно освобождаване на този ръководител от длъжност поради накърняване на престижа на съдебната власт.

Въпрос: На стр. 2-3 от концепцията Ви във връзка с атестирането пишете, че оправдателната присъда следва да се разглежда спрямо причините за постановяването й, а не само количествено, механично отчитане. След това добавяте, че иначе това: „стимулира прокурорите да предпочитат решенията с най-малък кариерен риск за тях". Какви други причини виждате за общоизвестния в съдебната система факт, че прокурорите не поемат професионални рискове?

ОТГОВОР: Въпросът за поемането на професионален риск в магистратската работа има дълбоко професионални и специфични измерения, които моите колеги прокурори добре разбират, тъй като се сблъскват с тях всеки ден.

Извън споменатия механизъм за количествено отчитане при атестацията, другите основни причини са свързани с динамиката на самия наказателен процес и някои дефицити в практиката по инстанционен контрол. В съдебната фаза често се стига до коренна промяна на свидетелски показания или събиране на нови доказателства, които прокурорът няма как да предвиди в хода на досъдебното производство. Когато крайният резултат е оправдателна присъда поради подобни обективни фактори, тя в никакъв случай не трябва да се вменява като професионален дефицит на прокурора. С цел избягване на последваща отмяна на прокурорски актове, понякога колегите се принуждават да извършват допълнителни, утежняващи процедурни стъпки и проверки по преписки, в които още от самото начало липсват каквито и да е законови данни за извършено престъпление. Това излишно хаби институционален ресурс и забавя бързината на производствата.

Именно затова в Концепцията си застъпвам тезата за цялостна промяна на Наредбата за атестирането. Оценката за труда на прокурора трябва да се базира на неговата законосъобразност, активност и вътрешно убеждение към момента на вземане на решението, а не на механичното и формално броене на актове.

Марина Ненкова